

Kmečka trgovina

Oprostitev plačevanja zemljiškega davka za malega kmeta

Že v zadnji številki našega lista smo poročali, da bodo mali kmetje oproščeni zemljiškega davka. 23. decembra 1939 je pa bila v »Službenih Novinah« razglašena uredba o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih. Z uredbo se k členu 10. zakona o davkih doda nova točka, ki pravi, da se davka na dohodek od zemljišč opravičajo zemljišča onih kmetov, ki se jim odmerja izključno le zemljarina (torej niso zavezani kakemu drugemu neposrednemu davku kakor zgradarini, pridobnini ali rentnini po napovedi) ako vsota katastrskega čistega donosa celotnega zemljišča, samolastnega ali solastnega, na področju ene davčne uprave ne presega 1000 din. Začasne davčne oprostitve in olajšave, odobrene po zakonu o neposrednih davkih ali drugih zakonih, se ne upoštevajo pri določanju gornje skupne vsote. Vsi člani enega skupnega gospodinstva, ki imajo zemljišča, se smatrajo kot en davčni zavezanec.

Vse oprostitve iz člena 10. zakona veljajo tudi za vse doklade, ki se odmerjajo na zemljarino; le na zemljišča kmetov, katerih katastrski čisti donos znaša manj nego 1000 din in so oproščeni zemljarine, se smejo odmerjati občinske doklade, toda ne v večjem znesku, kakor je znašal predpis te doklade za leto 1939. Mali kmet, ki je odslej oproščen zemljarine, bo plačal torej navzlic temu občinsko doklado, ne pa banovinske doklade in ostalih doklad.

Z isto uredbo, s katero so dane olajšave za najmanjše kmete se poviša davek za večje posestnike in veleposestva. To povišanje se ravna po velikosti posestva, kar znači, da čim večje je posestvo, tem večji odstotek davka je treba plačati. Zviša se tudi pridobnina odvetnikom, zdravnikom itd. ter zgradarini. Zgradarino so pa za bodoče oproščene obrtniške zgradbe, pridobnina malih obrtnikov se pa določi pavšalno. Prav tako se oproščajo družbenega davka vse zadrage in njihove zveze, osnovane po zakonu o gospodarskih združenjih od 24. septembra 1937, če po svojih pravilih ali dejansko poslujejo v skladu z določbami tega zakona, vendar se nabavljalne in prodajne zadrage opravičajo družbenega davka samo tedaj, če ne prodajajo alkoholnih pijač in luksurnih predmetov iz seznama, ki ga določi finančni minister v sporazumu z ministri, ki imajo po § 105 združnega zakona nadzorstvo nad poslovanjem združenj in njihovih zvez. Prodaja alkoholnih pijač in luksurnih predmetov kakor tudi kršitev določb zakona o gospodarskih združenjih glede načina poslovanja, ima posledico izgubo pravice na oprostitev od davka za dve leti.

Iz gornjih navedb je razvidna težnja zakonodajalca po tem, da pomaga najbednejšim s tem, da njih bremena zvali na premožnejše in gospodarsko bolj stoječe sloje. Državna blagajna ne bo s tem prav nič prikrajšana, kajti to, kar se je opustilo plačila malemu kmetu in obrtniku, bodo nadoknadili bogataši, industriji in ljudje z visokimi mesečnimi dohodki.

Krivičnost

Še nikdar tako kot danes ljudje vidijo ter obsojajo velkiansko socialno razliko med ljudmi. Gledati na eni strani razkošno potratnost, ko ima nekdo 9000 din mesečne plače, prosto stanovanje, razsvetljavo, kurjavo, več posestev, žena 4000 din mesečne pokojnine, a namesto otrok več psov — na drugi strani pa skrajno revščino... To se upira vsakemu zdravemu razumu. In največja revščina je med kmečkim in delovnim ljudstvom, predvsem med manjšimi posestniki-bajtarji ter med industrijskim delavstvom in delavstvom v nižjih poklicih z nepopolno izobrazbo, ker se pač meri danes delazmožnost po spricvalih in ne po dejanskih zmožnostih. Krivičnost se je tako globoko zarila v vsakdanje življenje, da jo bo zelo težko odpraviti. To pa zato, ker tisti, ki bi temu zlu lahko stopili na prste, tega ne vidijo ali nočejo videti, ker gre njim samim predobro: oni pa, ki to vidijo, pa nimajo moči, da bi se uprli temu, kar jih teži, ker so pač prerrevni in jih nihče ne posluša in ne upošteva njihovih prošelj, nasvetov in pritožb. Največje krivice se pa gode navadno pri kupčijah, kajti tu pride najbolj do veljave premetenosti, zvižanosti, zgovornosti itd. Dočim je še ostala trgovina kolikor toliko urejena, vidimo, da baš v kmečki trgovini vlada največji nered. Tako vidimo, da mora bajtar ali revnejši posestnik baš radi tega, ker je bolj reven, prodati žival iste ali morda še boljše kakovosti, ceneje kot pa oni, ki je znan po svojem imetju. V mesnici se zgodi pogosto — posebno v bolj zakotnih — da dobi siromak, ki si za večje praznike kupi kakšno kilo mesa, najslabšo robo, ki se v mesnici nahaja, tako zvali boljše ljudje pa najlepše komade, pa čeprav mora siromak plačati tako rekoč mrhovino prav tako kot drugi najlepše blago. Najdejo se mesarji na deželi, ki za praznike kupljeno lepo živino kar čez noč odpošljejo kam v mesto, doma pa zakoljejo in prodajajo staro kravče, ki bi jo lahko z metlo pobili. Lepi voli so kupljeni le zato, da jih ljudje vidijo in pridejo po meso v nadi, da bodo dobili prvovrstno blago, v resnici pa dobe meso od stare krave, ki je bila kupljena po 2 din kilogram žive teže, meso pa se prodaja po 10 din. Takih primerov je po deželi vse polno, ne samo pri živinski kupčiji, ampak skoraj pri vsaki trgovini s kmetijskimi proizvodi. Vso to krivičnost hoče pobijati kmečki list »Slovenski gospodar« v svoji rubriki »Kmečka trgovina«. Pri tem delu pa morajo pomagati vsi čitatelji našega lista! Stvar je namreč ta, da uradništvo ne more vedeti za potek kmečke kupčije v pokrajini, posebno ne v zakotnejših krajih. Radi tega je potrebno, da nam čitatelji našega lista vedno poročajo, kako se kaj razvija kmečka trgovina v posameznih predelih Slovenije in države. Dejstvo je, da nam ljudje poročajo o vsem mogočem, samo o tem ne, kakšne so cene, dasi je to nad vse važno, ker pred vsem drugim moramo živeti. Življenje je pa v glavnem odvisno od kmečke trgovine, zato je baš ta izmed vsega najvažnejša. Dragi čitatelji, zavedajte se že enkrat tega in usmerite svoja poročila bolj v to stran, kajti le tako bo naša rubrika o kmečki trgovini lahko služila svojemu namenu.

Vprašanje oskrbe z modro galico

vznemirja že sedaj mnoge vinogradnike. Obstoja namreč bojazen, da poleti, ko bo treba škropiti, galice ne bo, ali pa bo zelo draga. Nekateri vinogradniki kupujejo že sedaj galico, ki jo je še dobiti pri raznih trgovcih. Posamezniki se celo obračajo naravnost na tovarne same, katere pa sporočajo višjo ceno kot je bila doslej, opravičujoč se, da se je baker podražil. Ker je torej vprašanje oskrbe z galico še nerešeno, bi naj oblast na kak način — kakor je uredila že druge stvar — poskrbela še za to, da bo ob času škropljenja dovolj galice in po primerni ceni na razpolago kajti sicer nam bo bolezen uničila vse pridelke. Pri tem bi se naj upoštevali zadavni sklepi Kmetijske zbornice o zadržni tovarni za modro galico. Najbolje bo, da stvar vzame v roke oblast z ustanovitvijo tovarne modre galice, ki bi se dajala kmetovalcem po primerni ceni, posebno ker je dogovor s sedanjo tovarno galice zelo neugoden. Potekel mu je pa tudi rok. Može, ki imajo pri tej stvari kaj besede, naj na to pereče vprašanje opozorijo merodajne oblasti, da bo o pravem času zagotovljena nabava modre galice po ceni, katero bodo zmogli tudi revni.

Položaj na trgu z lesom

Trgovina z lesom se je v primerjavi s prejšnjimi meseci izboljšala. Poslovanje na zunanjem

trgu je bilo zelo živo, notranji trg je pa slab, ker je zaključena gradbena sezona. Tako v notranji kakor v zunanji trgovini pa povzroča mnogo težav pomanjkanje vagonov. Anglija in Francija vedno živahneje povprašujeta po lesu, v Italijo izvažamo vedno več, in to po primernih cenah. Urejene so tudi plačilne obveznosti z Madžarsko, kar je na izvoz lesa zelo ugodno vplivalo. Izvoz v Nemčijo je pa zastal radi prenikljivih cen. Nova tozadavna pogajanja z Nemčijo bodo najbrž v januarju. V splošnem lahko rečemo, da se je položaj na trgu z lesom v novembru in decembru zelo izboljšal, posebno kar se tiče izvoza. Potrebno je še, da se cene lesu za Nemčijo zvišajo, ker so tu prizadeti baš najbolj revni obmejni stajerski predeli. Zato se naj pri ponovnih pogajanjih z Nemčijo pritegnejo predvsem slovenski lesni izvedenci, katerim so razmere najbolj znane.

Gospodarsko poročilo iz Laškega

Cena prvovrstnim volom, katerih je pa sedaj zelo malo, se suče od 5.50 do 6.50 din kg žive teže. Cena plemenski živini pa je še vedno zelo nizka. Plemenski voli so se na Tomaževem sejmu plačevali po 4.50 do 5.50 din. Goveje meso je v Laškem po 10 din kg. Ker letos kmetom primanjkuje krme za zadostno opitanje živine, nima torej kmet tiste koristi od nekoliko višjih cen, kakor si nekateri predstavljajo. Bolj se je podražilo to, kar kmet kupuje. Pocenila se je sol, vendar pa živinske rdeče soli sedaj primanjkuje, ker je trgovci sploh nimajo v zalogi.

Drobne gospodarske vesti

Švica ne kupuje več naših svinj. V Švico smo prodajali v zadnjem času svinje, predvsem iz Slavonije in Banata, katere so bolj špehaste (mastne). Te pa ne ugaajo švicarjem, ki so vajeni bolj na mesnate svinje, radi česar so ustavili uvoz svinj. Mesnate svinje bodo švicarji kupovali v bodoče pri Dancih. Le zakaj niso računali naši izvozniki z okusom švicarjev, saj je tudi pri nas — posebno v Sloveniji — dovolj mesnatih svinj!

Nemci iščejo surovine pri Rusih. V Moskvi je nemška trgovinska delegacija, ki ima nalogo, da preskrbi za Nemčijo pri Rusih večje količine potrebnega blaga. Poznavalci razmer pa pravijo, da iz te moke ne bo kruha, ker sovjeti radi vojne s Finci in radi morebitnih drugih vojnih zapletov potrebujejo vse sami. Pa tudi sovjetska transportna sredstva ne prenesajo večjih pošilk.

5.500.000 zabojev pomaranč in limon je v palestinskih pristaniščih. Vse te dobrote so bile namenjene v srednjo in severno Evropo, kar pa je radi vojne onemogočeno, tako da pomaranče in limone čakajo zaman kupce.

Živinske soli še vedno ni mogoče dobiti. Krma je letos zelo slaba in malo je je, zato je soljenje še bolj potrebno. Država je ceno soli znižala, le soli ni dobiti in zato nizka cena prav nič ne koristi. Naj oblast poskrbi, da bo vsak trgovec živinsko sol tudi imel!

Sejmske in tržne cene

Vol. Slovenjgradec prvovrstni 5 din, ostali 4 din, Gornjigrad 4.50—5 din kg žive teže.

Krave. Slovenjgradec 3—4 din, Gornjigrad 3.75—4.25 din kg žive teže.

Telice. Slovenjgradec 4—5 din, Gornjigrad 4.50 do 5 din kg žive teže.

Teleta. Slovenjgradec 5—6 din, Gornjigrad 5.50 do 6 din kg žive teže.

Pršutarji (proleki). Slovenjgradec 7—8 din, Gornjigrad 11 din kg žive teže.

Debele svinje (špeharji). Gornjigrad 12 din kg žive teže.

Kože in volna. Goveje 14—15 din, telečje 17 din, svinjske 10 din, oprana volna 20 din kg.

Krma. Sladko seno 85—100 din, pšenčna slama 50—55 din stot.

Drva. Slovenjgradec bukova 100 din, Gornjigrad 70 din, Maribor 100—125 din m³.

Živalski proizvodi. Mleko 2—2.50 din liter, jajca 1.25 din komad, surovo maslo 20—30 din kg, med 16—20 din kg, svinjska mast (špeh) 18—20 din kg, slanina domačih prašičev 14 do 18 din, slanina hrvaških prašičev špeharjev 15 do 16 din kg.

Poljski pridelki. V Mariboru je pšenica po 2 din, rž 1.75 din, ajda 1.60 din, fižol 6—7 din, ječmen 1.80 din, koruza 1.75 din, oves 1.80 din, proso 2.50 din, krompir 1.50 din kg. Tudi po drugih tržiščih v Sloveniji ni velike razlike pri poljskih pridelkih od navedenih.

Sejmi

8. januarja svinjski: Središče; živinski in kramarski: Nova cerkev, Šmarje pri Jelšah — 9. januarja tržni dan: Dolnja Lendava; svinjski: Ormož — 10. januarja svinjski: Celje, Ptuj, Trbovlje — 11. januarja tržni dan: Turnišče; živinski in kramarski: Planina (okraj Šmarje pri Jelšah) — 13. januarja svinjski: Brežice, Celje, Trbovlje.

*

Odgovor na gospodarsko vprašanje

F. L. Sv. Anton v Slov. gorah. Najprimernejši čas za saditev trt je mesec april, lahko se pa sadi tudi že v marcu in še v prvi polovici maja. Kako se sadi, je lepo opisano v aprilski številki Kmečkega dela v letu 1938., pisali pa bo-

mo o tem morda tudi letos, ko bo za sajenje čas. Priporočamo Vam pa, da mesto cepljene izabele, šmarnice in drugih samorodnic, katere mislite saditi, sadite raje silvanec ali laški rizling, morda tudi moslovec, cepljen na rupestris št. 9, ali pa na Ripenji Portolis. Obrnite se tozadevno na kakega trsnčarja, ki jih je v Sloveniji dovolj, saj najdete njih naslove med oglasi v »Slovenskem gospodarju«. Trse od trsnčarjev si pa naročite že sedaj. Svinjski gnoj ni ravno najboljši. Ne smete ga dati naravnost na korenine, ampak le v bližnjo okolico. Boljši je vlečan gnoj. Najbolje pa boste napravili, ako boste gnoj pomešali med zemljo in druge odpadke vse skupaj prekopali, kar lahko storite že sedaj spomladi še po enkrat ter šele gnoj, pomešan z zemljo (kompost), uporabite za gnojenje trsa.

niti Vam niso mogli biti znani. Ako pa niste bližnji sorodnik, bi Vam moral upnik dokazati, da ste vedeli za oškodovalni namen.

Spor radi plače za čas orožnih vaj. A. A. v S. Bili ste pri nekem gospodarju uslužbeni od maja 1938 do avgusta 1938, nato teden dni bolni; ko ste se čez teden dni hoteli vrniti v službo, Vam je gospodar dejal, da za par dni nima dela, da se naj oglasite pozneje. Vi ste to storili, parkrat vprašali, pa Vam dela ni dal in izjavil, da Vas bo obvestil, ko bo zopet imel za Vas delo. Faktično Vas je nato pozval in ste zopet pričeli z delom 29. septembra 1938, delali do 26. avgusta 1939, kar ste si poškodovali roko, se teden dni zdravili doma, 2. septembra pa bili pozvani na orožne vaje za 51 dni. Vprašate, ali Vam pričiče pravica do štiritedenske meзде. Gospodar namreč Vam te meзде noče izplačati. — Res določa obrtni zakon, da je pogoj omenjene Vaše pravice, da je službeno razmerje nepretrgoma trajalo leto dni. Smatramo, da je Vaše službeno razmerje pri omenjenem gospodarju trajalo od majnika 1938 nepretrgoma, kajti gospodar Vam službe ni odpovedal in upamo, da ste vedno podarjali Vaše stališče, da službenega razmerja ne smatrate za razdrtega, marveč le, da Vam je dal gospodar dopust, dokler bi ne imel zopet dovolj dela za Vas.

Kateri upnik mora znižati dolg, prvotni ali sedanji? I. O. Leta 1922 ste si izposodili večjo vsoto od svaka; leta 1933 ste se z njim dogovorili, da boste ostanek dolga z obrestmi vred plačali njegovemu zet. Pritiče Vam zaščita po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov, pa Vam je ne svak ne njegov zet nočeta priznati. Vprašate, kateri izmed obeh Vam mora dolg znižati. — Ako je svak svojo terjatev zetu odstopil (cediral), tedaj je upnik zet; ako pa je bilo njegovo naročilo, naj plačujete zetu, misljeno le kot določitev tako zvanega plačilnega mesta, je ostal upnik še vedno svak. Sicer se pa Vam ni treba brigati za znižbo, oziroma letati okoli upnika, kajti po navedeni uredbi je upnik dolžan izročiti Vam novo zadolžnico o znižanem dolgu. Dokler Vam nove zadolžnice ne izroči, in v primeru, da ni znižba pravilno izvedena, zadevno postopanje ni končano, Vam ni treba ničesar plačati. Prvi obrok zapade v plačilo prihodnjega 1. novembra po zahtevi dolžniških listin.

Naklonitev dedščine vnukom. B. V. Imate hčer, ki je vdova z dvema otrokoma ter dolguje iz neke pravde odvetniku stroške zastopstva. Ta hčer bo imela po Vaši smrti »neko dedščino«. Vi se bojite, da bi upnik-odvetnik to dedščino zasegel in bi radi tega napravili oporoko, v kateri bi kot dediča vpostavili omenjena otroka Vaše hčerke. — Ako smatrate pod »neko dedščino« oni dedni delež, ki pritiče Vaši hčerki napram Vaši zapuščini po zakonu, tedaj noben upnik ne more zarubiti pravice Vaše hčerke, zahtevati zakoniti dedni delež, pa tudi ne nujni dedni delež. V tem primeru lahko kot dediča vpostavite neposredno Vašo vnuka. Seve lahko svobodno poslednjevoljno razpolagate z vso svojo imovino, v kolikor ste njen neomejeni lastnik.

Razgovori z našimi naročniki

Spominska kolajna za borbe za osvoboditev severnih krajev Jugoslavije 1918—1919. H. L. Vprašate, pod kakimi pogoji bi mogli dobiti omenjeno spominsko kolajno, ker niste v nikakem društvu organizirani. — Ni treba, da bi bili organizirani v kakem društvu, marveč zadošča, da sami napravite zadevno prošnjo na poveljstvo pristojnega vojnega okrožja. V prošnji morate navesti sledeče podatke: svoje in očetovo ime ter priimek, rojstni datum in rojstni kraj, sedanji poklic, pristojno domovinsko občino, številko registra vojnega okrožja, da li ste bili dobrovoljec ali mobiliziran obveznik, da li ste bili borec ali neborec, tedanji vojaški čin, tedanjo vojaško edinicco (polk, četo in podobno), v katerem odseku fronte ste se nahajali, v katerem času, pod čigavo komando, katerih operacij, akcij in bojev ste se udeležili ali kako ste se sicer udeleževali, ali ste bili za te borbe odlikovani in s katerim odlikovanjem (navesti številko in datum ukaza), ali ste bili ranjeni, ob kateri priliki, v kateri bolnišnici ste se zdravili, ali ste bili ujeti, kdaj, kje, v katerem taborišču. V dokaz navedenih podatkov priložite listine, v kolikor jih imate, ter navedite priče, in sicer z imenom, priimkom, njih sedanjim poklicem ter natančnim naslovom. Za resničnost navedenih podatkov morate tudi jamčiti s svojim lastnoročnim podpisom.

Izterjanje zasluzka. C. M. Imate zaslužen denar za dobiti, Vaš nasprotnik je v boljšem položaju in vprašate, kako bi svojo terjatev izterjali brez večjih stroškov. — Ako je Vaš dolžnik zaščiten kmet, odnosno se sklicuje na olajšave po uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov, Vi pa smatrate, da je v boljšem gmotnem položaju nego Vi, predlagajte pri nespornem sodišču, naj se ugotovi, da je Vaš dolžnik res v boljšem gmotnem položaju nego Vi. Ko bo sodišče izdalo zadevni sklep, boste morali — ako dolžnik ne bo zlepega plačal — svojo terjatev iztožiti. Ako nočete plačati sodnih taks, si oskrbite tako zvano ubožno spričevalo, na podlagi katerega zaprosite za pravico revnih, to je oprostitev taks in drugih

sodnih pristojbin. Zoper dolžnika lahko predlagate izdajo plačilnega povelja, kar je najenostavnejše, kajti ako dolžnik ne vloži upora zoper plačilno povelje, sploh ne pride do razprave in temeljem pravomočnega plačilnega povelja lahko predlagate zoper tožnika uvedbo izvršbe. Tožbo ali pa izdajo plačilnega povelja lahko predlagate na kak uradni dan pri sodišču Vašega domovanišča. Ako vložite tožbo, se morate zanesljivo udeležiti razpisane razprave, kajti ako izostanete, se lahko na predlog došlega dolžnika z zamudno sodbjo Vaš zahtevek zavrne, čeprav bi bil sicer utemeljen. — Ako Vaš dolžnik ni zaščiten kmet, ni važna okolnost, ali je v boljšem položaju nego Vi in lahko takoj predlagate izdajo plačilnega povelja ali vložite tožbo zoper njega.

Nakup polovice posestva — plačilo dolgov. O. A. Predvsem Vas opozarjamo, da je treba pisma opremiti z znamko za 1.50 din in ne samo za 1 din. V ostalem Vašega pisma, čeprav je zelo obširno, nismo točno razumeli. Ako ste sklenili običajno kupoprodajno pogodbo glede polovice posestva, tedaj ste dolžni plačati le dogovorjeno kupnino. V to kupnino se lahko vračuna, odnosno odračunajo eventualni prodajalčevi dolgovi, katere bi Vi prevzeli v svojo plačilno obvezo. Zlasti velja to, ako bi bilo kupljeno posestvo obremenjeno s hipotekami in bi prodajalec ne oskrbel bremen prostega odpisa prodane polovice, odnosno zbrisa hipotek. — Kaj drugega bi veljalo, ako je prodajalec prodal polovico posestva z namenom, oškodovati svoje upnike, namreč, da bi kasiral kupnino ter jo zapravljal ali skril, upniki pa bi mu ne mogli do živlega, ker ne bi imel več posestva. Ako bi Vi vedeli za tak oškodovalni namen, bi oškodovani upniki smeli od Vas tirati to, kar so radi prodaje izgubili, in bi morali Vi s kupljeno polovico posestva jamčiti za škodo upnikov, čeprav ste kupnino izplačali prodajalcu. Ako bi bili Vi bližnji sorodnik prodajalca, bi morali Vi dokazati, da Vam ob nakupu posestva dolgovi prodajalčevi niso bili niti znani,

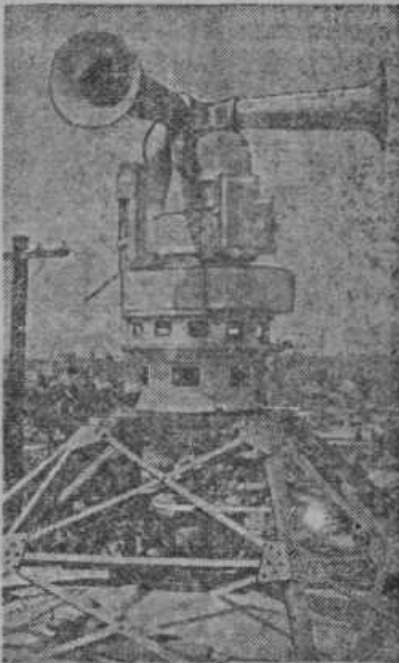
Generaloberst Brauchitsch, vrhovni poveljnik nemške armade, na fronti

Angleži so iznašli avtomobilsko gumijaste obroče, katerih ne prehije krogla iz puške

Nemški vojak se pripravlja in vežba za frontno službo. Ima novo nemško avtomatično puško

Velika sirena v japonskem glavnem mestu Tokio, s pomočjo katere javljajo točen čas